

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr 39/VI/2011
Rady Miejskiej w Pruchniku
z dnia 28 kwietnia 2011 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY PRUCHNIK NA LATA
2011–2014**

Pruchnik 2011

WSTĘP

Program przeciwdziałania Przemocy w Gminie Pruchnik został opracowany zgodnie z Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.), która definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Z badań dotyczących rodziny , a także obserwacji życia społecznego wiadomo, że ludzie niechętnie przyznają się do przemocy wewnątrz rodziny . Istnieje przekonanie , że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu.

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę, przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

1. **Przemoc fizyczna** – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
2. **Przemoc seksualna** – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.

3. **Przemoc psychiczna** – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.
4. **Przemoc ekonomiczna** – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
5. **Zaniedbanie** – to ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm).

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Program Przeciwdziałania Przemocy Gminy Pruchnik ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2011–2014. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Pruchnik, położona jest we wschodniej części województwa podkarpackiego w powiecie jarosławskim i zajmuje 80 km², a liczba mieszkańców wynosi 9 949 w tym 4 919 mężczyzn i 5030 kobiet. (Źródło: Gmina Pruchnik 2011)

Dane dotyczące liczby mieszkańców w poszczególnych miejscowościach Gminy Pruchnik na dzień 03.01.2011 r. prezentuje Tabela Nr 1.

Tabela Nr 1.

Miejscowość	Liczba ludności (stan- 03.01.2011r.)
Pruchnik Dolny	2 276
Pruchnik Górny	1 444
Kramarzówka	1 728
Jodłówka	1 454
Jodłówka Parcelacja	407
Świebodna	516
Rozbórz Długi	784
Rozbórz Okrągły	425
Hawłowice	501
Rzeplin	414
Razem:	9 949

Źródło: Opracowanie własne.

Na terenie Gminy Pruchnik funkcjonuje 10 szkół w tym; 6 Szkół Podstawowych, 2 Szkoły Filialne, oraz 2 Szkoły Gimnazjalne.

Tabela Nr 2: Baza szkolnictwa na terenie Gminy Pruchnik

Siedziba Szkoły	Nazwa Szkoły	Liczba uczniów (rok szk.2008/2009)	Liczba uczniów (rok szk.2009/2010)
Jodłówka	Szkoła Podstawowa	114	119
Kramarzówka	Szkoła Podstawowa	146	153
Świebodna	Szkoła Podstawowa	41	39
Rozbórz Długi	Szkoła Podstawowa	128	126
Rzeplin	Szkoła Filialna	19	16
Pruchnik	Szkoła Podstawowa Nr 1	244	263
Pruchnik	Szkoła Podstawowa Nr 2	57	58
Hawłowice	Szkoła Filialna	13	7
Pruchnik	Gimnazjum Publiczne	403	344
Rozbórz Długi	Gimnazjum Publiczne	79	79
Razem:		1244	1204

Źródło: Opracowanie własne.

Wszystkie szkoły są objęte programem dożywiania. W ramach programu z pomocy w formie gorącego posiłku skorzystało 391 uczniów szkół podstawowych oraz gimnazjalnych.

Oprócz szkół w Gminie funkcjonuje 1 Samorządowe Przedszkole w Pruchniku, obejmujące swym zasięgiem dzieci z całej gminy, 7 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych oraz dwa punkty przedszkolne.

Instytucjonalną działalność na rzecz pomocy osobom i rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej prowadzi Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruchniku.

Z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Pruchniku w roku 2010 skorzystało 412 rodzin (1 583 osoby), powodem przyznania pomocy dla tych rodzin były następujące przesłanki:

Ubóstwo – 203 rodziny

Bezrobocie – 196 rodzin

Niepełnosprawność – 54 rodziny

Długotrwała choroba – 67 rodzin

Przemoc w rodzinie – 30 rodzin

Analiza problemów społecznych na terenie Gminy Pruchnik

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Na dzień 31.12.2010 r. Gmina Pruchnik liczy 9 949 mieszkańców. (Źródło: Gmina Pruchnik)

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jarosławiu wynosi 794, z czego jedynie 94 osoby pobiera zasiłek dla bezrobotnych. (Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu)

Ze statystyk policyjnych wynika, że na terenie gminy Pruchnik w latach 2008-2010 ilość przeprowadzonych interwencji domowych oraz sporządzonych „Niebieskich Kart” przedstawiała się następująco :

- w **2008** roku przeprowadzono 94 interwencji, gdzie sporządzono 29 „Niebieskich Kart”
- w **2009** roku przeprowadzono 109 interwencji domowych, oraz sporządzono 30 „Niebieskich Kart”
- w **2010** roku przeprowadzono 126 interwencji i sporządzono 42 „Niebieskie Karty”

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pruchniku wynika, że w latach 2008 r. do 2010 r. zgłosiło się 45 osób z problemem alkoholowym , 27 osób skierowano na przymusowe leczenie.

Na podstawie informacji uzyskanych ze szkół ustalono , że wystąpiły sporadyczne przypadki przemocy fizycznej wśród uczniów gimnazjum.

W okresie od 2008 do 2010 roku ze wsparcia Punktu Interwencji Kryzysowej z terenu powiatu jarosławskiego skorzystało ponad 600 osób, m.in. z powodu przemocy w rodzinie. Porady dotyczyły problemów wychowawczych oraz możliwych rozwiązań prawnych dotyczących sytuacji kryzysowych i przemocowych.

Mimo iż z powyższych danych wynika, że ilość przeprowadzonych przez policję interwencji domowych oraz sporządzonych „Niebieskich Kart „, wzrasta , trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nie ujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

I CELE PROGRAMU

Celem głównym programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez :

1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Pruchnik.
2. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
3. Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Cele główne będą realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Pruchnik,
- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

II. Założenia Programu

Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 2) promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) zwiększenie skuteczności i dostępności procedury „Niebieskiej Karty” oraz zacieśnienie współpracy instytucji świadczących pomoc prawną, psychologiczną i socjalną dla osób dotkniętych przemocą domową.
- 5) działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

III. Program jest spójny z Programami:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy,
- Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2010-2013.
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2011 rok.
- **Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pruchnik na lata 2008-2013**

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.).

IV. Zasoby Gminy Pruchnik w zakresie realizacji Programu:

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin: m.in. pracownicy socjalni, nauczyciele, policjanci, kuratorzy, pielęgniarki środowiskowe.

2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruchniku,
- Posterunek Policji w Pruchniku
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w Pruchniku
- NZOZ w Pruchniku,
- Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna w Jarosławiu,
- Sąd Rejonowy w Jarosławiu,
- PCPR w Jarosławiu
- Organizacje pozarządowe
- Szkoły

V. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu:

- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
- dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
- dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
- otwartość i chęć współpracy specjalistów.

VI. Zagrożenia w realizacji zadań:

- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- brak współpracy rodziny w zakresie przezwyciężania kryzysów,
- problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
- ubóstwo,
- brak infrastruktury socjalnej w gminie,
- brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

VII. Realizacja celów Programu

CEL 1

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Pruchnik

Działania:

1. Określenie w drodze uchwały trybu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Podmiot realizujący działanie:

- Rada Miejska w Pruchniku

2. **Powołanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.**

Podmioty realizujące działanie:

- Burmistrz Pruchnika

3. **Współpraca w ramach zespołu interdyscyplinarnego:**

- pracownicy socjalni,
- przedstawiciele oświaty,
- przedstawiciele policji,
- kuratorzy sądowi,
- przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- przedstawiciele ochrony zdrowia,
- organizacje pozarządowe

w zakresie:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
- podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,

- inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
- udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych.

4. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:

- propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy,
- obalanie mitów na temat przemocy,
- prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,
- wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne.

Podmioty realizujące działanie:

- Szkoły
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruchniku,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- Posterunek Policji w Pruchniku

CEL 2

Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Działania:

1. Izolowanie sprawców od ofiar.
2. Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych.
3. Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc.
4. Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Jarosławiu o obowiązku podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu.

CEL 3

Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Działania:

1. Utworzenie punktu informacyjnego:

- udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,
- udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego,
- udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy,
- udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych,
- rozpowszechnianie telefonu zaufania „**Niebieska Linia**”, „**Pomarańczowa Linia**”.

Podmiot realizujący działanie:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruchniku.

2. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”,
- przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

Podmioty realizujące działanie:

- Posterunek Policji w Pruchniku,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruchniku,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Przedstawiciele oświaty,
- Przedstawiciele ochrony zdrowia.

3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Podmioty realizujące działanie:

- PCPR,

- policja,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

Monitorowanie

1. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Ośrodka Pomocy Społecznej.
2. Modyfikacja zakresu działań z zidentyfikowanymi potrzebami i możliwościami finansowo-organizacyjnymi gminy.

Sprawozdawczość

Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruchniku do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Miejskiej sprawozdanie z realizacji Programu.

Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu gminy oraz środków pozabudżetowych pozyskiwanych z innych źródeł